

A szlovák mint második nyelv
az egyetemi tanárképzésben
— 06R02-20-V01-00001 —

Projekt Slovenčina ako druhý jazyk v pregraduálnej príprave učiteľov (obdobie október 2024 – jún 2026)

Odporúčania pre vzdelávaciu politiku

Na základe výsledkov reprezentatívneho výskumu realizovaného v rámci projektu **Slovenčina ako druhý jazyk v pregraduálnej príprave učiteľov (SLOV2LIN, kód projektu: 06R02-20-V01-00001)** možno konštatovať, že rozvoj vyučovania slovenčiny ako druhého jazyka nie je primárne úlohou jednotlivých učiteľov alebo škôl, ale predstavuje výzvu na úrovni vzdelávacej politiky. Trvalé výsledky možno dosiahnuť len vtedy, ak budú kurikulárna regulácia, príprava učiteľov, tvorba učebných materiálov, systém hodnotenia a mechanizmy inštitucionálnej podpory fungovať koordinovane v rámci spoločnej stratégie. Výskum preto odôvodňuje vytvorenie komplexného modelu národnostného vzdelávania založeného na prístupe druhého jazyka, ktorý bude dlhodobo podporovať rozvoj funkčnej bilingválnosti, sociálnu mobilitu a zachovanie jazykovej a kultúrnej identity maďarskej národnostnej komunity. Výsledky reprezentatívneho výskumu potvrdzujú špecifické jazykové podmienky, v ktorých si žiaci škôl s vyučovacím jazykom maďarským osvojujú slovenský jazyk ako druhý jazyk. Z tohto dôvodu je potrebné naďalej systematicky rozvíjať a dôsledne implementovať koncept slovenského jazyka ako druhého jazyka vo všetkých oblastiach národnostného vzdelávania, vrátane kurikula, metodiky, hodnotenia a prípravy učiteľov.

Diferenciácia jazykového vzdelávania podľa úrovne žiakov

Pri vyučovaní slovenského jazyka ako druhého jazyka je potrebné systematicky zohľadňovať rozdielnú úroveň jazykových kompetencií žiakov a rozdielne podmienky, v ktorých si slovenský jazyk osvojujú. Diferenciácia má vychádzať z diagnostikovaných vzdelávacích potrieb žiakov a umožňovať prispôsobenie náročnosti úloh, miery jazykovej podpory, tempa

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VÝSKUMU,
VÝVOJA A MLÁDEŽE
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

PLÁN [OBNOVY]

Financované
Európskou úniou
NextGenerationEU

učenia a foriem práce ich aktuálnej jazykovej úrovni. Nemá viesť k trvalému zaradovaniu žiakov do nemenných výkonnostných skupín, ale podporovať ich individuálny jazykový progres a postupné dosahovanie spoločných vzdelávacích cieľov.

Odporúčania:

- metodicky ukotviť a systematicky podporovať flexibilnú diferenciáciu vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry podľa aktuálnej úrovne jazykových kompetencií žiakov;
- umožniť flexibilné zoskupovanie žiakov podľa ich aktuálnej úrovne ovládania slovenského jazyka a vzdelávacích potrieb;
- zabezpečiť učebné a metodické materiály s diferencovanou úrovňou náročnosti;
- podporovať priebežné prispôsobovanie rozsahu a intenzity jazykovej podpory individuálnemu progresu žiaka;
- metodicky podporovať učiteľov pri uplatňovaní diferenciácie v heterogénnych jazykových skupinách.

Posilnenie používania slovenského jazyka ako cieľového jazyka vo vyučovaní

Pri vyučovaní slovenského jazyka ako druhého jazyka je potrebné vytvárať dostatočný priestor na intenzívny, zrozumiteľný a zmysluplný kontakt žiakov so slovenským jazykom. Dôraz má byť kladený nielen na jazykový vstup poskytovaný učiteľom, ale predovšetkým na aktívne používanie slovenského jazyka žiakmi, vzájomnú interakciu a spontánnu komunikáciu v autentických alebo autentickým situáciám blízkych komunikačných situáciách. Medzinárodné výskumy podporujú význam interaktívnych a kooperatívnych činností pre ochotu komunikovať a rozvoj hovoreného prejavu v druhom jazyku.

Materinský jazyk žiakov nemá byť z vyučovania mechanicky vylúčený. Jeho používanie má mať cieľovú a pedagogicky odôvodnenú podpornú funkciu primeranú veku, jazykovej úrovni a vzdelávacím potrebám žiakov. Nemal by však nahrádzať dostatočný kontakt so slovenským jazykom ani obmedzovať príležitosti na jeho aktívne používanie. Takéto funkčné využívanie jazykov zodpovedá aj súčasným poznatkom o strategickom využívaní materinského jazyka vo viacjazyčnom vzdelávacom prostredí.

Odporúčania:

- metodicky ukotviť slovenský jazyk ako primárny jazyk komunikácie pri vyučovaní slovenského jazyka a slovenskej literatúry, primerane jazykovej úrovni a veku žiakov;
- systematicky vytvárať príležitosti na aktívnu a spontánnu komunikáciu žiakov v slovenskom jazyku;
- zabezpečovať dostatočný rozsah zrozumiteľného, vekovo primeraného a kontextualizovaného jazykového vstupu;
- posilňovať komunikačné situácie a úlohy, v ktorých žiaci používajú slovenský jazyk na dosiahnutie reálneho komunikačného cieľa;
- metodicky vymedziť podporné funkcie materinského jazyka pri osvojovaní slovenského jazyka ako druhého jazyka;
- zabezpečiť zvýšenú metodickú podporu školám, v ktorých majú žiaci obmedzené možnosti prirodzeného kontaktu so slovenským jazykom mimo školy.

Zohľadnenie regionálnych jazykovo-sociálnych podmienok pri implementácii vzdelávacích štandardov

Hoci Štátny vzdelávací program zohľadňuje jazykové prostredie školy ako jeden z faktorov rozvoja jazykových kompetencií, spoločné výkonové štandardy jednotlivých vzdelávacích cyklov sa realizujú v regionálne výrazne odlišných jazykovo-sociálnych podmienkach. Rozsah prirodzeného kontaktu so slovenským jazykom, jazykové prostredie regiónu a sídla školy, ako aj dostupnosť príležitostí na autentickú komunikáciu vytvárajú rozdielne východiskové podmienky na dosahovanie stanovených vzdelávacích cieľov.

Spoločné vzdelávacie ciele a výkonové štandardy majú zostať zachované pre všetkých žiakov. Ich uplatňovanie však musí byť sprevádzané diferencovanou mierou metodickej, personálnej, materiálnej a jazykovej podpory podľa potrieb žiakov a podmienok školy. Rovnaký očakávaný výkon na konci vzdelávacieho cyklu preto nemá znamenať rovnakú cestu k jeho dosiahnutiu ani rovnakú intenzitu podpory.

Tento prístup je v súlade so súčasnou koncepciou Štátneho vzdelávacieho programu, v ktorej je výkonový štandard formulovaný ako očakávaný výkon žiaka na konci vzdelávacieho cyklu

a vo vzdelávacích štandardoch predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra sú vymedzené aj minimálne učebné výstupy.

Odporúčania:

- zachovať spoločné vzdelávacie ciele a výkonové štandardy, ale pri ich implementácii zohľadňovať rozdielne vstupné jazykové podmienky žiakov a mieru ich prirodzeného kontaktu so slovenským jazykom;
- vytvoriť systém identifikácie škôl a vzdelávacích prostredí s obmedzenými možnosťami prirodzeného kontaktu so slovenským jazykom a na tomto základe diferencovať rozsah poskytovanej podpory;
- zabezpečiť zvýšenú metodickú, personálnu a materiálnu podporu školám pôsobiacim v jazykovo menej podnetnom prostredí;
- cielene podporovať v týchto školách komunikačne, recepčne a zážitkovo orientované vyučovacie prístupy, ktoré rozširujú kontakt žiakov so slovenským jazykom;
- vytvárať systémové podmienky na autentický kontakt so slovenským jazykom prostredníctvom spolupráce škôl, výmenných a pobytových programov, exkurzií a ďalších jazykovo-komunikačných aktivít;
- prepojiť regionálne diferencovanú podporu s diagnostikou jazykových kompetencií a sledovaním individuálneho progresu žiakov v jednotlivých vzdelávacích cykloch;
- pri hodnotení výsledkov škôl zohľadňovať nielen dosiahnutú úroveň, ale aj progres žiakov vzhľadom na ich východiskovú jazykovú úroveň.

Posilnenie implementácie komunikačne orientovaných metodických prístupov do pedagogickej praxe

Vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka si vyžaduje vyvážený metodický prístup, ktorý prepája systematické osvojovanie jazykového systému s rozvojom schopnosti používať slovenský jazyk v reálnych komunikačných situáciách. Metodická podpora má preto smerovať k rozširovaniu repertoára učiteľov a k funkčnému prepájaniu komunikačných, recepčných, pohybových, zážitkových, objavných a úlohovo orientovaných postupov s primeraným explicitným jazykovým poučením.

Osobitnú pozornosť je potrebné venovať prístupom podporujúcim porozumenie hovorenému prejavu, spontánnu jazykovú produkciu, interakciu, samostatné objavovanie jazykových zákonitostí a postupný rozvoj schopnosti žiakov riadiť vlastné učenie. Explicitné vysvetľovanie gramatických a jazykových pravidiel má zostať súčasťou vyučovania, nemá však dominovať na úkor funkčného a komunikačného používania jazyka. Takéto vyváženie zodpovedá aj súčasným poznatkom výskumu druhého jazyka: explicitné vyučovanie môže významne podporovať jazykový rozvoj, pričom úlohovo orientované prístupy vytvárajú príležitosti na zmysluplné používanie jazyka.

Odporúčania:

- systematicky podporovať uplatňovanie širšieho metodického repertoára učiteľov slovenského jazyka a slovenskej literatúry vrátane komunikačne, recepčne, pohybovo, zážitkovo, objavne a úlohovo orientovaných postupov;
- posilniť využívanie autentických a autentickým situáciám blízkych komunikačných úloh, v ktorých žiaci používajú slovenský jazyk na dosiahnutie konkrétneho komunikačného cieľa;
- venovať väčší priestor rozvoju porozumenia hovorenému prejavu a práci s vekovo primeraným autentickým jazykovým vstupom;
- podporovať postupný rozvoj samostatnosti žiakov, reflexie vlastného učenia a primeraných stratégií učenia sa jazyka;
- explicitné vyučovanie gramatiky a jazykových pravidiel funkčne prepájať s ich používaním v komunikácii a kontexte;
- systematicky podporovať využívanie existujúcich metodických modelov, metodických príručiek a ďalších metodických materiálov v pedagogickej praxi;
- priebežne aktualizovať a dopĺňať existujúce metodické materiály v súlade s aktuálnym Štátnym vzdelávacím programom, výsledkami výskumu a poznatkami didaktiky druhého jazyka;
- monitorovať mieru a spôsob uplatňovania odporúčaných metodických prístupov v pedagogickej praxi a na základe zistení cielene nastavovať metodickú podporu učiteľov;

- zabezpečiť, aby sa tieto metodické princípy systematicky premietali do prípravy učiteľov, profesijného rozvoja a tvorby učebných materiálov;
- posilňovať postupný rozvoj autonómie žiakov prostredníctvom vekovo primeraného plánovania, monitorovania a reflexie vlastného učenia pri zachovaní primeranej metodickej podpory a štruktúry zo strany učiteľa;
- rozširovať využívanie formatívneho hodnotenia, sebahodnotenia a rovesníckeho hodnotenia ako nástrojov podporujúcich jazykové uvedomovanie, sebareguláciu a aktívnu účasť žiakov na vlastnom jazykovom rozvoji.

Zabezpečenie odbornej úrovne prípravy pedagógov pre vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka

Kvalita vyučovania slovenského jazyka ako druhého jazyka si vyžaduje špecifické odborné kompetencie, ktoré zahŕňajú nielen znalosť slovenského jazyka a slovenskej literatúry, ale aj didaktiku druhého jazyka, poznanie procesov osvojovania druhého jazyka a vývinových osobitostí príslušnej vekovej kategórie. Osobitný význam má táto požiadavka v predprimárnom vzdelávaní i v 1. a 2. vzdelávacom cykle základnej školy.

Metodickú prípravu budúcich učiteľov a profesijný rozvoj učiteľov v praxi je preto potrebné zabezpečovať prostredníctvom odborníkov so špecializáciou na vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka a na didaktiku príslušnej vekovej kategórie. Samotná odbornosť v oblasti slovenského jazyka alebo slovenskej literatúry nemôže nahrádzať špecializovanú prípravu v didaktike druhého jazyka pre danú cieľovú skupinu. Potrebu špecifickej prípravy učiteľov druhého jazyka podporuje aj súčasný medzinárodný výskum, ktorý zdôrazňuje význam špecializovaných pedagogicko-didaktických vedomostí a profesijného vzdelávania viazaného na konkrétny kontext a vek žiakov.

Odporúčania:

- posilniť povinné zastúpenie didaktiky slovenského jazyka ako druhého jazyka vo vysokoškolskej príprave učiteľov určených pre školy s vyučovacím jazykom maďarským;
- zabezpečiť, aby didaktiku slovenského jazyka ako druhého jazyka vyučovali odborníci s preukázateľnou odbornou a výskumnou činnosťou v tejto oblasti a so znalosťou špecifik príslušnej vekovej kategórie;

- v príprave učiteľov pre predprimárne vzdelávanie a 1. a 2. vzdelávací cyklus systematicky prepájať didaktiku druhého jazyka s poznatkami o jazykovom, kognitívnom a sociálnom vývine detí;
- zabezpečiť systematickú dostupnosť, kontinuitu a využívanie existujúcich programov profesijného rozvoja zameraných na vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka a priebežne ich aktualizovať podľa potrieb pedagogickej praxe;
- vytvárať a rozvíjať mentoringové a profesijné siete podporujúce výmenu skúseností a šírenie dobrej praxe.

Systematický rozvoj jazykových kompetencií učiteľov

Efektívne vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka predpokladá nielen primeranú metodickú pripravenosť, ale aj vysokú úroveň aktívnej jazykovej kompetencie učiteľa. Učiteľ má byť schopný používať slovenský jazyk pohotovo, prirodzene a komunikačne primerane v rozmanitých pedagogických situáciách a poskytovať žiakom kvalitný a vekovo primeraný jazykový vzor. Význam cieľovej jazykovej kompetencie učiteľa pre jeho vyučovaciu prax a profesijnú identitu potvrdzuje aj medzinárodný výskum jazykového vzdelávania.

Rozvoj jazykových kompetencií preto nemá byť chápaný ako jednorazová súčasť kvalifikačnej prípravy, ale ako kontinuálna súčasť profesijného rozvoja učiteľov slovenského jazyka a slovenskej literatúry. Dôraz má byť kladený najmä na aktívne používanie slovenského jazyka, hovorenú interakciu, pohotovosť vo vyjadrovaní a schopnosť sprostredkovať žiakom prirodzený jazykový vstup. Súčasné výskumy profesijného rozvoja učiteľov druhého jazyka zároveň podporujú kontinuálne a na prax nadväzujúce formy profesijného učenia.

Odporúčania:

- zabezpečiť pravidelné a opakované jazykové vzdelávanie pre učiteľov, ktorí vyučujú slovenský jazyk a slovenskú literatúru v školách s vyučovacím jazykom maďarským;
- orientovať jazykové vzdelávanie predovšetkým na rozvoj aktívnej komunikačnej kompetencie, hovoreného prejavu, interakcie a pohotového používania slovenského jazyka v pedagogických situáciách;

- diferencovať obsah a intenzitu jazykového vzdelávania podľa individuálnych potrieb a aktuálnej jazykovej úrovne učiteľov;
- prepájať rozvoj jazykových kompetencií s metodickou prípravou na vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka;
- vytvárať dlhodobé a opakované príležitosti na autentické používanie slovenského jazyka v profesijnom prostredí, napríklad prostredníctvom odborných stáží, hospitácií, profesijných komunít, partnerskej spolupráce škôl a spoločných vzdelávacích aktivít v slovenskom jazykovom prostredí;
- zabezpečiť dostupnosť takéhoto profesijného rozvoja aj pre učiteľov pôsobiacich v regiónoch s obmedzenými možnosťami každodenného kontaktu so slovenským jazykom.

Vytvorenie systému diagnostiky jazykových kompetencií žiakov

Pre efektívne vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka je potrebné vytvoriť jednotný, vedecky overený systém diagnostiky, ktorý umožní objektívne zisťovať úroveň jazykových kompetencií žiakov a sledovať ich individuálny jazykový progres v priebehu jednotlivých vzdelávacích cyklov.

Diagnostika má byť zameraná predovšetkým na funkčné používanie slovenského jazyka a má primerane veku žiakov zahŕňať porozumenie hovorenému prejavu, ústnu produkciu a interakciu, porozumenie čítanému textu a písomný prejav. Nemá slúžiť primárne na klasifikáciu žiakov, ale na identifikáciu ich vzdelávacích potrieb, plánovanie diferencovanej jazykovej podpory a hodnotenie dosiahnutého progresu.

Odporúčania:

- odborne posúdiť využiteľnosť existujúcich nástrojov jazykovej diagnostiky pre žiakov škôl s vyučovacím jazykom maďarským a podľa potreby ich adaptovať, štandardizovať a validovať pre túto cieľovú skupinu; v oblastiach, ktoré existujúce nástroje nepokrývajú, vytvoriť a vedecky overiť nové diagnostické nástroje;
- zaviesť vstupnú diagnostiku pri nástupe do základnej školy, ktorá umožní identifikovať východiskovú jazykovú úroveň žiaka;
- zaviesť diagnostické meranie na konci 1. vzdelávacieho cyklu a na konci 2. vzdelávacieho cyklu, v súlade s cyklickou štruktúrou Štátneho vzdelávacieho programu;

- zabezpečiť, aby diagnostické nástroje primerane veku žiakov sledovali receptívne, produktívne a interakčné jazykové činnosti a schopnosť funkčne používať slovenský jazyk;
- využívať výsledky diagnostiky na plánovanie diferencovanej podpory a sledovanie individuálneho jazykového progresu, nie iba na posúdenie dosiahnutia požadovanej úrovne;
- vytvoriť metodické usmernenia pre administráciu, interpretáciu a pedagogické využívanie výsledkov diagnostiky;
- vytvoriť systém anonymizovaného spracovania diagnostických údajov, ktorý umožní sledovať vývin jazykových kompetencií na úrovni školy, regiónu a národnostného školstva a využívať tieto údaje pri plánovaní vzdelávacej politiky.

Systematický rozvoj učebných materiálov v súlade s princípmi vyučovania slovenského jazyka ako druhého jazyka

Učebné materiály pre slovenský jazyk a slovenskú literatúru je potrebné systematicky rozvíjať v súlade s princípmi osvojovania slovenského jazyka ako druhého jazyka a s cieľmi jednotlivých vzdelávacích cyklov. Ich základnou funkciou má byť podpora funkčnej komunikačnej kompetencie prostredníctvom recepcie, produkcie a interakcie, pričom jazykové učivo a literárny obsah majú túto funkciu systematicky podporovať.

Učebné materiály majú zároveň vytvárať prirodzené prepojenia s obsahom ďalších vzdelávacích oblastí a umožňovať žiakom používať slovenský jazyk pri práci s vekovo primeranými poznatkami, témami a situáciami presahujúcimi rámec samotného jazykového vyučovania. Takéto nastavenie zodpovedá aj súčasnemu výkonovému štandardu, ktorý v 1. cykle počíta s aplikovaním jednoduchých informácií z jednotlivých vzdelávacích oblastí.

Odporúčania:

- systematicky aktualizovať, dopĺňať a rozvíjať existujúci súbor učebných a metodických materiálov v súlade s aktuálnym Štátnym vzdelávacím programom a špecifikami škôl s vyučovacím jazykom maďarským;
- koncipovať učebné materiály primárne na rozvoj recepcie, produkcie a interakcie a na funkčné používanie slovenského jazyka v každodenných komunikačných situáciách;
- systematicky prepájať jazykové vzdelávanie s obsahom ďalších vzdelávacích oblastí prostredníctvom vekovo primeraných tém, textov a úloh;

- vytvárať učebné materiály s diferencovanou úrovňou jazykovej náročnosti a s dostatočnou ponukou autentických a autentickým situáciám blízkych textov, zvukových, audiovizuálnych a digitálnych materiálov;
- priebežne aktualizovať a dopĺňať metodické príručky pre učiteľov tak, aby podporovali efektívne využívanie jednotlivých typov úloh pri vyučovaní slovenského jazyka ako druhého jazyka;
- systematicky rozvíjať a sprístupňovať interaktívne digitálne učebné zdroje podporujúce porozumenie hovorenému prejavu, ústnu produkciu, interakciu, mediáciu a samostatné učenie sa slovenského jazyka aj mimo vyučovania.

Posilnenie systematického vyučovania slovenskej literatúry a gramatiky

Pri komunikačne orientovanom vyučovaní slovenského jazyka ako druhého jazyka je potrebné zabezpečiť, aby rozvoj komunikačných kompetencií neviedol k oslabeniu systematického osvojovania gramatiky a slovenskej literatúry. Obe zložky majú vo vyučovaní vzájomne súvisiace postavenie a ich vhodné prepojenie umožňuje osvojovať jazykový systém prostredníctvom vekovo primeraných textov a používať získané jazykové poznatky v zmysluplnom kontexte.

V rámci integrovaného predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra je preto potrebné vytvoriť jasne vymedzený a pravidelný časový priestor pre slovenskú literatúru prepojenú so systematickým osvojovaním gramatiky a ďalších zložiek jazykového systému. Takéto usporiadanie zároveň umožní zachovať dostatočný priestor v ostatných vyučovacích hodinách na komunikačne orientované osvojovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka.

Odporúčania:

- vyčleniť v rámci časovej dotácie predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra jednu vyučovaciu hodinu týždenne na systematickú prácu so slovenskou literatúrou prepojenú s osvojovaním gramatiky a ďalších zložiek jazykového systému;
- jasne vymedziť obsah tejto zložky v jednotlivých vzdelávacích cykloch tak, aby jej realizácia nebola závislá výlučne od rozhodnutia učiteľa;
- vytvoriť samostatný učebný materiál pre slovenskú literatúru a gramatiku, obsahovo a jazykovo prispôbený jednotlivým vzdelávacím cyklom;

- využívať literárne texty ako prirodzený kontext na osvojovanie a upevňovanie gramatických javov, slovnej zásoby, pravopisu a ďalších zložiek jazykového systému;
- zachovať ostatnú časovú dotáciu predmetu prednostne na rozvoj recepcie, produkcie, interakcie a funkčného používania slovenského jazyka ako druhého jazyka;
- metodicky zabezpečiť vzájomné prepájanie literárnej, jazykovej a komunikačnej zložky tak, aby nevznikali tri izolované oblasti vyučovania.

Zabezpečenie vekovo špecifickej metodickej pripravenosti pedagógov na vyučovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka

Osvojovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka má v predprimárnom vzdelávaní a v jednotlivých vzdelávacích cykloch odlišné vývinové, kognitívne, komunikačné a didaktické špecifiká. Odborná pripravenosť pedagóga preto nemôže vychádzať iba zo znalosti slovenského jazyka a slovenskej literatúry, ale musí zahŕňať aj poznatky o vývine dieťaťa, procesoch osvojovania druhého jazyka a didaktických postupoch primeraných konkrétnej vekovej kategórii.

Je preto potrebné systémovo zabezpečiť, aby slovenský jazyk ako druhý jazyk sprostredkovávali pedagógovia so špecializovanou metodickou prípravou zodpovedajúcou veku detí a žiakov, a to od predprimárneho vzdelávania cez jednotlivé vzdelávacie cykly základnej školy.

Odporúčania:

- zabezpečiť špecializovanú metodickú prípravu na osvojovanie slovenského jazyka ako druhého jazyka už pre pedagógov pôsobiacich v predprimárnom vzdelávaní;
- zabezpečiť, aby príprava pedagógov zohľadňovala osobitosti jazykového, kognitívneho, sociálneho a emocionálneho vývinu príslušnej vekovej kategórie;
- v predprimárnom vzdelávaní klásť dôraz na prirodzené osvojovanie jazyka prostredníctvom hry, pohybu, rutinných komunikačných situácií, príbehov, piesní, vizuálnej podpory a vekovo primeranej interakcie;
- v jednotlivých vzdelávacích cykloch základnej školy nadväzovať na tieto princípy postupným rozvojom receptívnych, produktívnych a interakčných jazykových kompetencií;

- zabezpečiť metodickú a obsahovú kontinuitu osvojovania slovenského jazyka ako druhého jazyka pri prechode z predprimárneho vzdelávania do 1. vzdelávacieho cyklu základnej školy tak, aby jazykový rozvoj dieťaťa nadväzoval na jeho predchádzajúce jazykové skúsenosti a dosiahnutú úroveň jazykových kompetencií;
- zabezpečiť, aby odbornú a metodickú prípravu pedagógov v tejto oblasti realizovali odborníci, ktorí spájajú expertízu v didaktike slovenského jazyka ako druhého jazyka s odbornou znalosťou pedagogiky príslušnej vekovej kategórie;
- vytvoriť možnosti doplnenia takejto špecializovanej prípravy aj pre pedagógov, ktorí už v predprimárnom alebo základnom vzdelávaní pôsobia.

Vytvorenie stálej odbornej a výskumnej kapacity pre oblasť slovenského jazyka ako druhého jazyka

Systematický rozvoj vyučovania slovenského jazyka ako druhého jazyka v národnostnom vzdelávaní si vyžaduje stabilné odborné a výskumné zázemie. Potrebné je zabezpečiť kontinuitu výskumu, monitorovania, diagnostiky, metodického rozvoja a evaluácie zavádzaných opatrení a zároveň vytvoriť mechanizmus na systematický prenos vedeckých poznatkov do kurikulárnej a pedagogickej praxe. Cieľom by malo byť vytvorenie dlhodobého monitorovacieho rámca pre oblasť vyučovania slovenčiny ako druhého jazyka.

Odborné rozhodovanie v tejto oblasti má vychádzať z dlhodobého a systematicky získavaných dát, z poznatkov výskumu osvojovania a vyučovania druhého jazyka a zo špecifických podmienok národnostného vzdelávania na Slovensku. Osobitne dôležité je zabezpečiť odbornú kontinuitu medzi výskumom, tvorbou vzdelávacích štandardov, diagnostikou jazykových kompetencií, prípravou učiteľov, tvorbou učebných materiálov a hodnotením účinnosti prijatých opatrení.

Odporúčania:

- vytvoriť stálu interdisciplinárnu odbornú a vedecko-výskumnú skupinu pre oblasť slovenského jazyka ako druhého jazyka v národnostnom vzdelávaní;
- zabezpečiť zastúpenie odborníkov na didaktiku druhého jazyka, predprimárnu a primárnu pedagogiku, jazykovedu, psychológiu učenia a vývinu, pedagogickú diagnostiku, tvorbu kurikula a vzdelávaciu politiku;

- systematicky realizovať výskum jazykových kompetencií a jazykového progresu detí a žiakov od predprimárneho vzdelávania cez jednotlivé vzdelávacie cykly;
- zabezpečovať vedeckú podporu pri tvorbe a overovaní diagnostických nástrojov, učebných materiálov, metodických postupov a programov profesijného rozvoja;
- priebežne vyhodnocovať účinnosť kurikulárnych a metodických opatrení zavádzaných v oblasti vyučovania slovenského jazyka ako druhého jazyka;
- sledovať regionálne rozdiely a vplyv jazykovo-sociálneho prostredia na osvojovanie slovenského jazyka;
- systematicky sledovať výsledky domáceho a medzinárodného výskumu osvojovania a vyučovania druhého jazyka a zabezpečovať ich prenos do pedagogickej praxe;
- poskytovať odborné podklady a odporúčania pre tvorbu a priebežnú úpravu vzdelávacej politiky v tejto oblasti;
- rozvíjať podporné služby pre učiteľov a systematicky zhromažďovať, vyhodnocovať a šíriť príklady dobrej praxe.